

művészet

1.88,

A XXV. Alföldi Tárlat Békéscsabán

Úgy tetszik, a jubileumi alkalmak jótékony hatással vannak a nagy országos tárlatok megrendezésére. A nagyobb odafigyelés reménye, a gondosabb, csalogatóbb szervezés, a kecsgetően megnövelt díjak összege, a vásárlás reménye, egyáltalán az ünnepélyesebbé formált külső jegyek a szokásosnál általában jobban vonzzák a művészeket, közönséget egyaránt. Az ilyen alkalmak szerepsére egyre gyakrabban készítenek a rendező szervezet is az alaposabb munkára, a változtatásokra. Így történt ez Békéscsabán is.

A végeredmény egy friss, változatos anyagú, jól rendezett (*Rattkay Ida*), kitűnően dokumentált tárlat (1987. augusztus 20–szeptember 30.). Szenzációk, kimagasló teljesítmények nélkül ugyan, de híven a hagyományokhoz, képet ad a békési megyeszékhelyhez kapcsolódó művészetről, bizonyoságot tesz az alföldi iskolához kötődő értékek megbecsülése mellett, ám meglepően nyitott is minden újra, ha az hozzászelidül, vagy legalábbis nem konfrontál a tárlat hagyománytisztelő értékrendjével.

Imponáló a művészek magas részvételi aránya, száznál többen állították ki egy vagy több művüket. A súly ezúttal is a festményekre helyeződött, de izgalmas a grafikai anyag, és tartogat meglepetéseket a kisplasztika, az érmészet, sőt az iparművészet képviselőire is letételezett néhány följegyzésre érdemes névjegykártya. Tarka? A teljességre törekvést meg sem kockáztató a tárlat? Halovány karakterű? Meglehet. Ám a szervezőket nem érheti vád, volt jól körvonalazott elképzelésük arról, hogyan lehetne fontos, tájékoztató pontokként, meghatározó pilléreként számba vehető alkotókat, irányzatokat s főként műveket biztos résztvevőként előre bebiztosítani a tárlatra. Nem rajtuk múlott, hogy az itt most nem részletezhető, de igazi reformokat ígérő javaslat leszavaztatott. Huszonöt esztendő tapasztalata mégis óriási súllyal veti föl a kérdést, hogy az alföldi festészeti törekvéseket valóban magához vonzani tudó vásárhelyi *Őszi Tárlat* mellett alternatív lehetőséget képviseljen-e az *Al-*

Záborszky Gábor: A kultúra nyomai I, rézkarc, 80 x 60 cm, 1987

gosultságát aligha lehet vitatni, ha a megformálás imponáló festőiséggel párosul, mint például *Tenk László* vagy a különutas *cf. Zámbo István* két nagyobb méretű kompozícióján. Persze kevésbé meggyőző, ha mindez felszínes formákba, megoldásokba burkolódik az erősebb sodrású törekvések szelárnékában (*Babos László, Várkonyi János, Végh András*). Mindenesetre ez a látásmód ezen a tárlaton nem ismer korlátokat, fölsejlik *Lacza Márta* grafikus vénájú olajfestményein, *Engel Tevan István* grafikán, *Muzsnay Ákos, Szilágyi Imre* lapjain, *Varga Géza* és *Varga Éva* kisplasztikáin.

Laza szálakkal kapcsolódhatnak a meditatív festői magatartások képviselői az iménti névsorhoz. Rögtön az élre kíváncsozik a tárlat talán legkiérleltebb műve: *Váli Dezső: Régi zsidó temető, Esther*. A grafika műfajában egyenrangú párja *Záborszky Gábor* három kitű-

korlatokig (*Cs. Pataj Mihály, Garabuczi Ágnes*).

Az alföldi festészeti hagyományokat ébren tartó mesterek és az örökséget a legkülönbözőbb irányokba szétvívók számbeli fölényben vannak a tárlaton, mégis csak kevesen nyújtanak olyan teljesítményt, ami rájuk irányítaná a figyelmet. Persze lehet mindez érzécsalódás is a mindig újra, frissre, sohasem látottra áhító, csodavárási tudat és szem fogyatékosága. Hiszen ők azok, akik önmagukhoz, művészi elveikhez a szüntelen változások közepe hűek maradtak. A tárlat stabil nyugvópontjait e művészek java munkái biztosítják, no meg – ez sem lebecsülendő – a közönségért is. *Németh József* ezúttal kisméretű kompozícióban fogalmazta tovább zárt rendszerként is teljességet megidéző festői világát. Nem adta most sem alább a tőle megszokott festőiség színvonalát, de mintha na-

földi Tárlat, vagy fölveheti-e igazán a versenyt a szegedi Nyári Tárlat beigazoltan nyílt kapuival, szemléletével, vagy vetekedhetne-e a Táblakép Biennálé impozáns sokszínű festészeti táblájával? A jubileumok elmúltával viszont érdemes volna alaposan végiggondolni, hová vezethetne például a hazai képzőművészetben immár tartósan jelenlévő ironikus-groteszk, metaforikus látásmódot képviselő törekvések fókuszálása egy rendszeres bemutatási alkalmat kínáló tárlaton.

Beismerjük vagy sem, mindenesetre tény, hogy az idei Alföldi Tárlaton már nem az alföldi iskola hagyományait élesztgető, ébren tartó festők, szobrászok a meghatározók. Baráti szálakkal vagy bentlakókként, vagy akár szimpatizánsokként a lírizáló, ironikus-groteszk látásmód fontos

képviselőinek – igaz, hiányos – találkozója a jellemző. *Orosz János* több művével, *Schéner Mihály* ezúttal szerényebben kitárulkozva, mércét kínál a tárlaton, de egyúttal át is adja az uralmat a fiatalabb nemzedék izmos egyéniségeinek. Mindezekelőtt *Kéri László* kompozíciói követelnek figyelmet maguknak, különösen a *Vonulók* című képe, a mának szóló, alig rejtjelezett üzeneteivel. *Kovács Tamás Vilmos* a tőle megszokott friss festőiséggel az emberi kapcsolatok szféráit rendezte példázatokba.

A magvasabb, súlyosabb mondandókat a másik szárnnyon a játékosabb, ironizálóbb gondolkodásmód elensúlyozza. *Tóth Ernő* minden műve ki sem fért a tárlatra, de a *Szerelmes kecske dala* így is méltón képviseli megújulásokat sejtető piktúráját. A jókedvű, feszültségünket föloldó művek létjo-

Kéri László: Vonulók, olaj, farost lemez, 95 x 110 cm, 1987

nő kompozíciója. A mezőny itt is szétvívódott, a belső érzelmi világot faggató ösztönös festőiségtől (*Vágréti János*) az oldott kitárulkozáson át (*Krajcsóvícs Éva*) a saját jelképtáras stílusgya-

gyobb méretben teljesebben nyilvánulnának meg alkotói értékei.

A heves érzelmeket tájlatomásokba oltó *Baranyó Sándor Vihar* utánja a hasonló tematikájú képek so-

Kiss Nagy András: A győztes
bronz, 32 cm

rából méltán kiemelkedik. Szurcsik János, Fodor József, Koszta Rozália, Hézső Ferenc a vásárhelyi iskola egykor emlékeztető eredményeket, néha újításokat hozó törekvéseit képviselik egyre fakuló, elmosódó szellemi körvonalakkal. Lóránt János is mintha mára visszefénye volna inkább nem is olyan régi önmagának. Az igazi műhely szerveződést a gyulai festőcsoport leíró szándékú, újnaturalista ízű törekvései bizonyítják. Békésabban mindig észre kell venni munkáikat, különösen Székelyhidi Attila, Szakáll Ágnes és Balogh Gyula akvarelljeit, olajképeit.

A rendező jóvoltából és a Munkácsy Mihály Múzeum vezetőinek jubiláris alkalmat megtszító gesztusából, a kiállítóterem kibővítésével, minden korábbinál nagyobb teret kaptak a grafikai munkák és a kisplasztikák, érmek. Így élvezhető formában lettek bemutatva, feledtetve a korábbi alföldi tárlatok nyomasztó zsúfoltságát.

A meglehetősen szerény mezőnyben így még jobban

kiemelkednek Záborszky Gábor, Muzsnay Ákos, Raszler Károly művei. Jobban szembetűnik a konstruktív törekvések békési meghonosodása (*Oroján István, Lonovics László*), s különösen öröndetes, hogy Lonovics a fény természetét kutató ábráit a papírnál jobb hordozóanyagra, üveglapokra vitte egyik munkáján.

A szobor- és éremanyagból művek kevésbé emelhetők ki. Bár Varga Géza *Bóhócfigurája* nemes anyagban kivitelezve mindenképpen gazdagabban mutatkozik meg. Kiss Nagy András három figurájának profizmusával semmi sem vetekszik a kisplasztikai anyagban. Kiss György éremtárai és nyírbátori tematikus sorozata emlékeztető, megörzendő részlet. Tóth Sándor remekműves ezüstérméi különlegességük mellett szépek is, jók is. Az iparművészeti anyag olyan szerény (számban), olyan sokféle (vállalait tekintve), hogy értékelése reménytelen. Egyedül Gerle Margit és Orosz Mária plasztikákként is bárhol helytálló művei képviselnek a tárlat legjobb

műveivel összevethető értéket.

A kiállításon szereplő művek díjazása – bölcs megfontolásból – az egymást nem kizáró törekvéseket és egy-

Tóth Ernő: A szerelmes kecske dala, vegyes technika, 124 x 152 cm, 1987

más mellett létező-elfogadó művészi teljesítményeket ismerte el. Sorrendben Kiss Nagy András, Németh József, Kéri László, Záborszky Gábor, Tóth Ernő és Kiss György műveit.

Tóth Attila

Szurcsik János: A Dunánál, olaj, vászon, 75 x 110 cm, 1985 (fotók Váradi Zoltán)

